

Gospa Tekijska u literaturi

Milica LUKIĆ

Uvodne napomene

Zadatak je teksta koji slijedi u obliku pregleda svratiti pozornost na literarne izvore u užem i širem smislu troje hrvatskih autora u protegu od druge polovice 19. do 21. stoljeća, kojima je svetište Gospe Tekijske tema ili jedan od temeljnih motiva. Riječ je o tekstovima književnika i srijemskoga preporoditelja 19. st. Ilije Okrugića Srijemca, književnika Velimira Deželića starijeg, djelovanje kojega je obilježilo drugu polovicu 19. i prva desetljeća 20. stoljeća, te suvremene književnice Jasne Horvat. S velikim se pouzdanjem može ustvrditi kako je svakom pisanju o Gospi Tekijskoj od druge polovice 19. stoljeća nadalje, bilo ono beletrističkoga ili stručnoga karaktera, temelj postavio i inspiraciju dao upravo srijemski preporoditelj Ilija Okrugić Srijemac. Navedeno se pokazuje prije svega na tekstovima koje Okrugić naziva *povijesnim crticama*, a nalazimo ih u hodočasničkom molitveniku iz 1858. godine *Ružica zlamenita oddišuća neuvehlim mirisom spasonosnih naputaka, molitavah i pjesmicah za bogoljubne hodočastnike putujuće Gospi Tekijskoj* te brošuri objelodanjenoj u povodu obnove kapele Gospe Tekijske 1881. godine *Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada*, ali i na prigodnim pjesmama koje je Okrugić sastavio i mahom uglazbio u čast Snježnoj Gospi Tekijskoj. Okrugićeve je utjecaje u pristupu kultu Gospe Tekijske moguće pratiti i u pjesmi V. Deželića starijeg iz 1936. godine i u motivima kojima se poslužila J. Horvat u romanu *Bizarij* 2009. godine.

Svi opisani tekstovi inspiriraju se povijesnim dokumentima, iako na različitim stupnjevima vjerodostojnosti, ali ih svi prevode u žanrove pojačane komunikativnosti kako bi postali dostupni širem krugu recipijenata. Okrugićeva je namjera bila popularizirati svetište Gospe Tekijske, učiniti ga kroz svoje tekstove privlačnim brojnim hodočasnicima, ali i ostaviti svjedočanstvo o njegovoj slavnoj prošlosti te o obnovi kapele provedenoj za njegova vremena pod stručnim vodstvom arhitekta Hermana Bolléa i uz blagoslov biskupa J. J. Strossmayera. Zato je granica između stručnoga i beletrističkoga diskursa u njega vrlo tanka pa tekstove koje je ispisao možemo držati literarnim izvorima u užem i širem smislu. Hrvatski književnik Velimir Deželić stariji još je u svoje vrijeme bio poznat kao plodan pisac koji je *pridonio razvitku katoličke prosvjete u Hrvata*,¹ jedno je vrijeme bio i

¹ Usp. Deželić, *Velimir*, st.: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=4712>.

urednik katoličkoga časopisa *Prosvjeta* te potpredsjednik Hrvatskoga katoličkoga društva sv. Jeronima. U svom se književnom radu inspirirao brojnim povijesnim i religioznim temama, a u skladu s tim je i njegova zbirka pjesama iz 1936. godine *Kraljica Hrvata* kojom kroz pjesničke priče o hrvatskim marijanskim svetištima promovira kult Majke Božje u hrvatskom narodu. Među njima je i pjesma posvećena Gospi Tekijskoj koja obiluje brojnim dokumentarnim elementima među kojima dominira pobjeda vojske Eugena Savojskoga nad Turcima. Za istim je motivom posegnula i suvremena hrvatska književnica Jasna Horvat. I ona svoju poetiku temelji na prekodiranju znanstvenoga/stručnoga žanra u književnoumjetnički, mahom obrađujući velike povijesne teme koje preobražava u tzv. novopovijesne romane. Iako je u jednom od tekstova iz romana *Bizarij* (2009.) iskoristila tek crticu iz povijesti svetišta Gospe Tekijske, dala je naslutiti kako priča o njoj ima potencijala i u suvremenoj književnosti.

1. Kult Gospe Tekijske u tekstovima Ilije Okrugića Srijemca

- a) *Ružica zlamenita oddišuća neuvehlím mirisom spasonosnih naputaka, molitavah i pjesmicah za bogoljubne hodočastnike putujuće Gospi Tekijskoj*

Među najvažnijim literarnim izvorima (i u užem i u širem smislu) o Gospi Tekijskoj oni su koji izlaze iz pera hrvatskoga književnika i srijemskog preporoditelja 19. st. Ilije Okrugića Srijemca (1827. – 1897.), dugogodišnjega župnika Župe sv. Jurja u Petrovaradinu, pod upravom koje je i danas svetište Gospe Tekijske. Okrugić je u toj župi proboravio 31 godinu svoga župničkoga staža, od 1866. godine pa sve do smrti 1897. godine, te je sve to vrijeme u narodu razvijao kult *Gospe od Tekije*.²

Literarnu vezu s Gospom Tekijskom u Okrugića je moguće pratiti od vremena njegova kratkog boravka u Zemunu (1857. – 1858.). U tom je razdoblju, točnije 1858. godine, objelodanio knjigu religijskoga sadržaja koja je tiskana u Beču, pod nazivom *Ružica zlamenita oddišuća neuvehlím mirisom spasonosnih naputaka, molitavah i pjesmicah za bogoljubne hodočastnike putujuće Gospi Tekijskoj*. Riječ je o molitveniku s pjesmaricom na 78 stranica, koji osim posvete njegovu velikom prijatelju biskupu Strossmayeru sadrži i predgovor o povijesti petrovaradinskoga svetišta – *Nješto o postanku Gospe Tekijske*. Upravo će taj predgovor kasnije, s autorovim dopunama, u vrijeme kada Okrugić bude petrovaradinskim

² Više o životopisu Ilije Okrugića Srijemca vidi: I. ANDRIĆ PENAVALI, Ilija Okrugić Srijemac – hrvatski preporoditelj u Srijemu, u: *Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata* 6(2014.)6, 61.-112.; M. KLJAJIĆ, Ilija Okrugić – Srijemac svećenik i teolog, u: V. RUKAVINA (ur.), *Zbornik radova sa Drugog znanstvenog skupa »Dani Ilije Okrugića« u Zemunu, 25.-26. svibnja 2007. – Znameniti Zemunci i Srijemci (= Znameniti Zemunci i Srijemci)*, Zagreb-Zemun, 2007., 27.-45.; T. ŠALIĆ, Ilija Okrugić Srijemac. Uz 100. obljetnicu smrti: 1897. – 1997., u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije* 125(1997.)6, 400.-405.

župnikom, 1881. godine biti objelodanjen kao posebna knjižica pod naslovom *Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočasne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada*.³ Prema pisanju Jasne Melvinger, navedena je knjižica objelodanjena više puta, na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. Primjere, poznato je i izdanje iz 1905. godine (a to je bilo već II. izdanje te knjižice) u novosadskoj tiskari Đorđa Ivkovića.⁴ Sve pjesme u slavu Gospi Tekijskoj u *Ružici zlamenitoj* nisu Okrugičeve. On je svoje dopunio i ponovno tiskao 1870. godine u Novom Sadu kao *Slavospjev o prečistoj Mariji Djevici Tekijskoj Gospi*.⁵ Jasna Melvinger u spomenutom članku napominje kako su se sve te pjesme hodočasnici u Okrugičevo vrijeme rado pjevali. Osam hodočasničkih pjesama iz *Ružice zlamenite* te Okrugičev *Slavospjev prečistoj Mariji Djevici Tekijskoj Gospi na drugi dan Uskrsa prilikom prenošenja Njezine slike čudotvorne iz petrovaradinske Gradske Crkve na Tekije*⁶ uvršteni su i u *Dodatak Viencu* što ga je priredio petrovaradinski učitelj Vjekoslav Grginčević 1875. godine,⁷ a koji je tiskan i u šesnaestom izdanju poznate pjesmarice opata Marijana Jajića u Budimu 1885. godine.

U molitvenoj knjižici *Ružica zlamenita* nekoliko je tekstova koji se izravno referiraju na Gospu Tekijsku – kao istoimeno svetište ili kao duhovni fenomen: kratak historijat svetišta *Nješto o postanku Gospe Tekijske* (str. 1.-5.), objašnjenje postanka naziva blagdana Gospa Snježna *Nješto o Svetkovini B. D. Marije od Sniega* (str. 5.-7.), *Osobita Molitva B. D. Mariji Gospi Tekinskoj* (str. 25.-27.), hodočasnička pjesma *Pri polazku i putem – Na Tekije putujemo* (str. 62.-65.) i *Osobita pjesma Gospi Tekinskoj* (str. 72.-75.).

U predgovoru molitveniku Okrugić navodi svoju motivaciju za sastavljanje molitvene knjižice namijenjene hodočasnici. Ona izvire iz nužnosti da se

³ Na podacima iz te knjižice temeljit će se, u manjoj ili većoj mjeri, svi budući tekstovi o svetištu Gospe Tekijske. Spomenut ćemo samo neke: I. BERTI, *Majka Božja Tekijska. Priručnik za hodočasnike na Tekije kod Petrovaradina*, Petrovaradin, 1938.; J. PREDRAGOVIĆ, *Isusovci u Petrovaradinu 1693. – 1773.*, u: *Vrela i prinosi – Zbornik za povijest isusovačkoga reda u hrvatskim krajevima*, 9(1939.), Sarajevo, 1.-49.; N. PAVIČIĆ, *Majka Božja Tekijska*, u: *Kroz Gospinu Hrvatsku*, Zagreb, 1981., 63.-67.; M. KLJAJIĆ, *Sveti Juraj u Petrovaradinu (1693-2003)*, Petrovaradin, 2004. i dr.

⁴ J. MELVINGER, Ilija Okrugić – Srijemac i Zemun, u: *Znameniti Zemunci i Srijemci*, 19.

⁵ M. KLJAJIĆ, Ilija Okrugić – Srijemac svećenik i teolog, u: *Znameniti Zemunci i Srijemci*, 29.

⁶ Prema našim istraživanjima, Okrugičev *Slavospjev Gospi Tekijskoj* uvršten je i u *Novi vijenac molitva i bogoljubnih pjesama za hrvatski katolički puk* u izdanju Biskupije bosanske i srijemske (Đakovo, 1915.).

⁷ *Dodatak k »Viencu« nekoliko pobožnih pjesama skupljenih po Vjekoslavu Grginčeviću, učitelju i sviraču u Petrovaradinu dola sv. Roka, iz različitih pjesmarica, a osobito spisa, dobivenih od velečasnoga gosp. Ilije Okrugića Srijemca i župnika petrovaradinskoga*. Godine 1875. tiskom i troškom Martina Bagó u Budimu. U Grginčevićevu pjesmaricu uvrštene su sljedeće pjesme Gospi Tekijskoj: *Pri polaku i putem – Na Tekije putujemo*, *Osobita pjesma Gospi Tekinskoj* i *Slavospjev prečistoj Mariji djevici tekinskoj gospi na drugi dan Uskrsa prilikom prenošenja Njene Slike čudotvorne iz Petrovaradinske Gradske crkve na Tekije*.

brojnim hodočasnicima, pripadnicima različitih naroda i konfesija, koji dolaze u pohode Gospi Tekijskoj pruži svojevrstan vodič kroz fenomen hodočašća: kratak historijat svetišta, opis svrhe hodočašća, niz molitava koje se mole po dolasku u svetište, tijekom trajanja hodočašća (među njima su i liturgijske molitve) te po odlasku iz svetišta, molitve koje se izravno referiraju na Gospu Tekijsku, litanije te na koncu hodočasničke pjesme. Cio sadržaj knjižice sastavljen od žanrovski različitih tekstova smjera poticanju jedinstva i dubljeg duhovnog doživljaja.

»Veliko štovanje, koje čudotvorna slika Bl. Djevice Marije od sniega, zvane Gospe Tekinske, ne daleko od Varadina grada, tečajem ciele godine u obće, na Svetkovinu Sv. Ane Majke Bl. D. Marije, a osobito na svetkovinu Bl. D. Marije sniežne 5. Kolovoza od mnogijeh svakoga naroda i vjerozakona obojeg spola hodočastnikah uživa, pobudi me, da ovu knjižicu na veličanje slave božje i štovanja Bl. D. Marije Gospe Tekinske, a na spasenje pravoviernih bogoljubnih štovateljah Njezinih spišem, te tako potrebi u toj struci ponješto zadovoljim.«⁸

Za razliku od, kako ćemo kasnije vidjeti, *Poviestnih crtica* iz 1881. godine, Okrugić o historijatu tekijskoga svetišta *Nješto o postanku Gospe Tekinske* 1858. godine daje tek nekoliko osnovnih obavijesti (objašnjava naziv svetišta Tekije, spominje izvore uz svetište, dolazak isusovaca u Petrovaradin 1693. godine, pobjedu austrijske vojske nad Turcima pod vodstvom princa Eugena Savojskoga, pojavu čudotvorne Gospine slike) i zaključuje kako je to »sve što se znade o postanku crkve Gospe Tekinske«.⁹ Sve rečeno smješta u kontekst priče o ostalim marijanskim crkvama i svetištima u Bosansko-đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji da bi, kako smo već spomenuli, naglasak stavio na fenomen hodočašća uopće. Budući da je tekijsko svetište posvećeno Gospi Snježnoj, Okrugić u dijelu teksta pod naslovom *Nješto o Svetkovini B. D. Marije od Sniega* objašnjava postanak naziva blagdana Gospe Snježne kroz legendarnu priču o pobožnome bračnom paru koji je živio u Rimu u vrijeme pape Liberija, a budući da nisu imao djece, svoju su ostavštinu namijenili Gospi. U molitvi su tražili Gospin savjet kako da tu ostavštinu najbolje upotrijebe njoj na čast. Uoči 5. kolovoza u snu im se javila Gospa i uputila ih da na mjestu koje sutradan, a tada su u Rimu vladale najveće vrućine, bude pokriveno snijegom sagrade crkvu. U spomen na taj (legendarni) događaj, blagdan koji se slavi u cijelom kršćanskom svijetu dobio je ime. Ovaj dio teksta Okrugić završava riječima: »Znajući ova o početku svetkovine Gospe sniežne prejdjimo sada k' hodočaštju«,¹⁰ potvrđujući kako je svrha njegove knjižice stvoriti ugođaj u kojem će hodočasnici doživjeti pravi smisao hodočašća, duhovnu obnovu i susret s Bo-

⁸ I. OKRUGIĆ, *Ružica zlamenita*, Beč, 1858., VII.

⁹ *Isto*, 5.

¹⁰ *Isto*, 6.-7.

gom preko Gospe. A što čovjeka može prisnije povezati s Bogom nego molitva! Među brojnim hodočasničkim molitvama u Okrugićevu molitveniku nalazi se i *Osobita Molitva B. D. Mariji Gospi Tekinskoj* kao zagovornici, koja je zanimljiva zbog nekoliko izravnih referenca na povijesnu zbilju, pobjedu nad Turcima i čudotvornu Gospinu sliku:

»O! presveta i preslav. Djevice Marijo! koja si po neizmjerljivoj ljubavi Tvojoj materinskoj, koju prava svemkolikom narodu krstjanskom u nevolji se nahodećem nosiš, ovo sebi osobito mjesto izabrala za pokazati, da si prava Majka naša, – *kad si nebrojenu vojsku tursku ovdie na današnji dan hametom potukla, te svukoliku domovinu našu od turskoga oslobodila okrutništva, i od onoga doba sv. slika Tvoja ovdie kano žarko sjaje sunce, podjeljujući svietu svakovrsne zrake od milostih* (istaknula M. L.), (...) Presveta! prečista! preslavna! i premoguća *Gospo Tekinska!* (istaknula M. L.) mila Majko naša! moli za nas svekolike koji se Tebi utičemo, i pomози nam! Amen.«¹¹

Uz pjesmu *Pri polazku i putem – Na Tekije putujemo* Okrugić je dodao kako se pjeva po napjevu *Oj! Marijo svjetlost Ti si*, a u podnožnoj je napomeni zabilježio sljedeće:

»Kad se drugom kojem sv. mjestu B. D. Marije putuje, onda rieč ‘Tekije’ mora se promjeniti, n. p. ‘U Bistricu putujemo, – ili: Mi u Radnu, – ili: Mi sad u Gyud, – Mi u Almaš, – U Morović, – U Lipovac putujemo’ kako se već sveto mjesto zove.«¹²

Na Tekije putujemo,
Gospe svetom liku,
Da joj veću ukažemo
Slavu, čast i diku.
»Oj! Marijo, čuj naš glas,
Blagoslovi Majko nas!«

Već iz spomenute Okrugićeve napomene jasno je kako je riječ o uobičajenoj hodočasničkoj marijanskoj pjesmi, tj. pjesmi koja nije vlastita samo tekijškome svetištu. Ta se *vlastitost*, kako i sam naslov kaže, izražava u *Osobitoj pjesmi Gospi Tekinskoj*, napose referenci na izvanknjiževnu stvarnost (postanak svetišta, obrana od Turaka) te dijelu pripjeva koji slijedi iza svake od devet katrena *Zdravo Gospo od Tekije!* / *Čuj naš glas*:

¹¹ *Isto*, 26.-27.

¹² *Isto*, 62.

Oj! Tekinska Gospo sveta,
 Da si stoput zdrava!
 Što si sto i više ljeta
 Doma našeg slava.
 »Zdravo Gospo od Tekije!
 Čuj naš glas!
 Tebi sbor naš vience vije,
 Moli, moli se za nas!«

Ti obrana jesi bila
 Domovine jaka,
 Tu si četvu svu razbila,
 Okrutnih Turaka.
 »Zdravo Gospo od Tekije!
 Čuj naš glas!
 Nedaj da nas dušman bije,
 Brani, brani uvijek nas!«¹³
 (...)

b) *Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada*

*Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada*¹⁴ nevelika je knjižica, brošura od 11 stranica, bez oznake godine na naslovnici. Kako je već prethodno rečeno, riječ je o predgovoru izdvojenom iz molitvenika *Ružica zlamenita* i proširenom u skladu s novom namjenom knjižice, da se daje kratak povijesni pregled nastanka i razvoja tekijškoga svetišta do Okrugićeva doba, tj. sve ono što je, kako sam Okrugić kaže u odjavnim riječima svoga predgovora, »o postanku i daljem bivovanju kapele tekinske gospe do najnovijeg vremena spomenuti vrijedno bilo«. ¹⁵ Naime, razlog za izdvajanje već postojećega predgovora o povijesti svetišta Gospe Tekijske iz *Ružice zlamenite* i stavljanje u novi kontekst bio je prijenos čudotvornoga Gospina kipa, *lika*, na

¹³ I. OKRUGIĆ, *Ružica zlamenita*, 72.-73.

¹⁴ Autorica članka služila se dvama primjercima knjižice, onim iz Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, gdje se čuva samo jedan primjerak pod signaturom 84.405 Rn, te primjerkom knjižice iz Knjižnice Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Đakovu.

¹⁵ I. OKRUGIĆ, *Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada* (= *Poviestna crtica*), Petrovaradin, 1881., 7.

Tekije, u obnovljenu kapelu, 4. kolovoza 1881. godine.¹⁶ Podatak je to koji se nalazi u naslovu pjesme posvećene toj prigodi, a koja slijedi nakon predgovornoga teksta: *Pjesmu u slavu Bl. Dj. Marije Bogorodice, Gospe Tekinske, prigodom prenosa njenog čudotvornog lika na Tekije – u obnovljenu kapelju 4. kolovoza 1881.*¹⁷ Kako ćemo kasnije vidjeti, riječ je o pjesmi koja se na nekoliko mjesta izravno referira na dokumentarne činjenice iznesene u predgovornome tekstu pa s njim onda oblikuje prirodnu cjelinu (pripovjedačkoga) literarnoga izvora i u užem i u širem smislu. Ali najprije nekoliko riječi o predgovornome tekstu. U uvodnome dijelu teksta Okrugić govori o padu većega dijela »hrvatske domovine« u tursko ropstvo Mohačkom bitkom 29. kolovoza 1525. godine, u vrijeme turskoga sultana Sulejmana Veličanstvenga. Tom su prilikom pod turski jaram pali Srijem te Donja i Gornja Slavonija. Vrlo je dramatičan Okrugićev opis pada hrvatskih zemalja pod tursku vlast: »Najljepši u ono doba gradovi i mjesta postaše Turakah plijenom, što je Sriema, doljnje i gornje Slavonije, Save i Dunava prodirahu, haraše i pališe, i što je najljepšega sobom u robstvo vodiše.«¹⁸ Takvo je stanje bilo sve do vremena cara Leopolda I., kada su Turci prema odredbama mira sklopljenoga u Srijemskim Karlovcima 1699. godine morali napustiti hrvatske krajeve. U opisani kontekst Okrugić smješta svoju priču o Gospi Tekijskoj, tj. postanku kapele njoj posvećene. Iz načina na koji razlaže priču nameće se zanimljiv odnos prema tzv. primarnim, povijesno ovjerenim izvorima koji se može mjeriti različitim stupnjevima vjerodostojnosti iskaza. Naime, izlaganje započinje konstrukcijom *pripovijeda se*, čime implicira da se ne oslanja na pouzdan, vjerodostojan povijesni izvor koji bi opisivao postanak kapele Gospe Tekijske, već na priču koja živi u tradiciji toga svetišta i koja je legendarnoga karaktera, takav je odnos to zanimljiviji ako se podsjetimo da je naziv Okrugićeva teksta »Poviestna crtica«.

»Pripovijeda se: da je u vrieme cara Leopolda, kad no Turci iz grada Petrovaradina protjerani biše, 1691. na mjestu, gdje je sadanja kapela, stajala mala turska džamija – ona ista, koja biaše poslie sakrištija kapele.«¹⁹

Nadalje, iz Okrugićeve se priče saznaje da je prije džamije na tom mjestu stajala daščara u kojoj su boravila dva pustinjaka ili hodže, a u blizini daščare nalazila su se dva izvora, od kojih, kaže Okrugić, *jedan još i danas teče*, te su Turci iz Petrovaradina i okolice rado dolazili na to mjesto na okrjepu, *teferić*. Dvojica pustinjaka posluživali su ih vodom, a za svoje su usluge dobivali nagradu u novcu, kojim su

¹⁶ Godine 1880./1881. Ilija Okrugić Srijemac, u dogovoru s đakovačkim i srijemskim biskupom Josipom Jurjem Strossmayerom, a po nacrtu arhitekta Hermana Bolléa, poduzeo je veliku obnovu crkve na Tekijama. Usp. V. RUKAVINA, Ilija Okrugić, graditelj svetišta Snježne Gospe Tekijske prema projektima Hermana Bolléa, restauratora objekata u Srijemu u: *Znameniti Zemunci i Srijemci*, 92.

¹⁷ I. OKRUGIĆ, *Poviestna crtica*, 8.

¹⁸ *Isto*, 1.

¹⁹ *Isto*, 2.

kasnije na tom mjestu sagradili malu džamiju. Ta je džamija nakon odlaska Turaka ostala prazna. Godine 1693. dva ju isusovca, a dopuštenjem ostrogonskoga stožernika kardinala grofa Kolonića, pretvaraju u kapelu i posvećuju *neoskvrnjenom Začetju B. Dj. Marije*. Okrugić dalje piše kako je posve vjerojatno da je *stari i umjetnički kip neoskvrnjelog začetja Bl. dj. Marije*, koji se u njegovo vrijeme nalazio u *lievom pretincu kraj velikog oltara*, prvobitni kip Gospe Tekijske. Tumačeći postanak imena kapele, Okrugić opisuje bitku koja se odigrala nedaleko od mjesta na kojem se nalazi kapela, 4. kolovoza 1716. godine, na dan Gospe Snježne, kada je vojskovođa i princ Eugen Savojski potukao 200 000 turskih vojnika u blizini kapele, pripisujući svoju pobjedu čudu koje je rezultat zagovora i zaštite Blažene Djevice Marije. Mističnosti i simboličnosti Okrugićeva pripovijedanja pridonosi i određivanje prema vremenskim granicama bitke koja započinje u 7 sati ujutro, a završava točno u podne, *baš kad se Gospa pozdravljala*.²⁰ Savojski je u tom trenutku stajao u šatoru ubijenoga velikog vezira, dok je turska vojska bila pobijena ili se razbježala. U spomen na taj dan i tu pobjedu kapela je dobila ime Gospe Snježne. Na bojištu je pronađena Gospina slika, koja se i danas slavi na Tekijama, a koja je, konstatira Okrugić, slična slici Gospe Snježne u Rimu. To je ujedno i prvo mjesto u tekstu gdje se Gospa Tekijska povezuje sa svojim drugim atributom: *Snježna*. Spomenutu sliku Okrugić pripisuje ili Eugenu Savojskome, o kojem kaže da je bio bogobožan i dobar kršćanin, ili kakvom pobožnom austrijskom časniku. Gospa se u toj slici *ukazala* vojsci Eugena Savojskoga kao braniteljica i zaštitnica, pa ju je iz zahvalnosti i pobjedonosno sam Savojski unio u kapelu i postavio na oltar, »uz pjevanje *Tebe Boga hvalimo*, uz usklike vojske i gruvanje 300 topovskih hitaca«. ²¹ Za sve što tvrdi i opisuje Okrugić kaže *kako ne zna sa sigurnošću*; upotrebljava konstrukciju *pripovijeda se*, čak na kraju svoga opisa bitke i događaja koji su joj prethodili i nakon nje uslijedili kaže *Bilo kako mu drago*, čime u gotovo antitetičan odnos dovodi ono o čemu govori sa žanrovskim određenjem knjižice koje stoji u naslovu, *povijesna crtica*, ali nas osnažuje u mišljenju da je u prvome redu riječ o literarnom, pripovjednom, izvoru veza kojega je s povijesnim dokumentima neosporna, ali vrlo slobodna. Takav njegov postupak može se tumačiti činjenicom da je knjižica popularizatorskoga karaktera, da joj je cilj kult Gospe Tekijske, zajedno s njezinom »čudotvornom slikom«, približiti što širem krugu štovatelja koji dolaze iz redova različitih vjera i narodnosti te da bi pisanje u maniri pravoga historiografa takav tekst samo opterećivalo. S druge strane, Okrugićeva je knjižica prigodničarskog karaktera, što se naglašava već u naslovu pjesme u nju uvrštene: *Prigodom prijenosa čudotvorne slike u obnovljeni Gospin Hram 4. kolovoza 1881.*, pa se ponaša poput ostalih prigodničarskih tekstova zadaća kojih je uveličati neki važan društveni ili privatni događaj. Okrugićev odnos prema (povijesnim) izvo-

²⁰ Isto, 4.

²¹ Isto.

rima postaje vjerodostojniji, iako još uvijek nedovoljno precizan, kada počinje govoriti o gradnji Gospine kapele. Najprije se poziva na *Kanonsku vizitaciju Petrovaradinske župe*, kojoj tekijaska kapela pripada, ali ne navodi godinu zapisa uz koju stoji podatak da je »porodica Breuner, uz pomoć iz Beča« podigla kapelu u spomen na Siegfrieda grofa Breunera koji je pri prvom napada Turaka na četu maršala Ivana grofa Palfyja zarobljen s još nekim vojnicima 2. kolovoza i odveden u lancima pred vezira. Kada je Eugen Savojski nakon pobjede došao do vezirova šatora, našao je Siegfrieda vezanog u lance, mučenog i ubijenog netom pred svoj dolazak.²² Kada govori o posveti kapele, Okrugić se vrlo uopćeno poziva na *spise župne isusovačke* u kojima stoji da je kapela posvećena 3. nedjelje poslije Duhova, ali se ne zna ni godina posvete ni tko ju je posvetio. Iz istih se spisa posreduje i podatak što se temelji na pismu pape Klementa XII. od 10. kolovoza 1730. godine kojim se podjeljuje *obilato oproštenje* svim skrušenim pokajnicima na dan Gospe Snježne. Nadalje, opet vrlo općenito, konstatira kako u *dnevniku župnom* stoji da je na Sv. Anu slavljena godišnjica prijenosa čudotvornog lika Blažene Djevice Marije Tekijske iz stare kapele u novu, ali se opet ne spominje godina prijenosa. Najveći stupanj vjerodostojnosti, s obzirom na provjerljivost napisanoga, počinje s dijelom teksta u kojem Okrugić zaključuje »staro stanje kapele« i opisuje njezinu obnovu koju je, u dogovoru s biskupom J. J. Strossmayerom i uz izvedbu arhitekta Hermana Bolléa, sam poduzeo i proveo tijekom 1880. i 1881. godine:

»Tako je izgledala kapela Gospe tekinske do najnovijeg vremena kad no dotičnom župniku koje od zakladah, koje od uštedjena pak i izprošena novca za rukom podje, istu u koliko moguće bješe produljiti i poboljšati dati, da u istinu svom povjestničko slavnom i hodočastnom mjestu odgovara. Ta promjena sastoji se u tomu: sprieda nadozidana su dva nova gotičkog sloga tornja, džamija turska porušena je, te u mjesto iste podignuta mala kuba s tornjićem, a iza ove nadozidana bi nova sakristija. Osim toga nabavljen bi novi gotički oltar, pod kubom stojeći takova stroja, da se na istom spročelja i začelja sv. Missa služiti može. S prednje strane na njemu je čudotvorni lik B. Dj. Marije Gospe tekinske. S stražnje strane pako lik tako zvane biogradske Gospe.«²³

U svoje je *povijesne ctice*, kako je već ranije rečeno, Ilija Okrugić uvrstio i (hodočasničku) pjesmu u čast Gospi Tekijskoj *Pjesma u slavu B. Dj. Marije Bogorodice, Gospe Tekinske, prigodom prenosa njenog čudotvornog lika na Tekije u obnovljenu kapelu 4. kolovoza 1881.*²⁴ Riječ je o pjesmi koja se uz uvodni stih, što

²² *Isto*, 4.-5.

²³ *Isto*, 5.-6.

²⁴ Pod naslovom *Uzkršnja svečanost Gospe Tekinske* Ilija je Okrugić objavio kratak tekst u 7. broju *Glasnika bosansko srijemske biskupije* iz 1893. godine (95.) u kojem govori o običaju koji je uveo po do-

funkcionira kao usklik Gospi kojoj je pjesma posvećena, sastoji od 51 osmeračkoga dvostihova. Tradicionalni osmerački stih poznat je po jednostavnosti i ritmičnosti pa nije neobično što se Okrugić koristi baš njim ako se znade da su pjesme koje je pisao bile namijenjene pučkome pjevanju. Tu je pjesmu Okrugić sam i uglazbio, a u tekijском svetištu pjeva se i danas.²⁵ U njoj Okrugić slavi sve Marijine atribute te ju prožima dokumentarnim elementima koji su u vezi s povijesti svetišta: lokalizacija – Tekije, Petrovaradin, bitka s Turcima, poraz turske vojske, štovanje čudotvornoga lika Gospina, obnavljanje hrama/crkve gradnju koje su omogućili milodari itd. U nastavku donosimo one dijelove pjesme koji mogu potvrditi prethodno rečeno:

Nek se ori slave svietom glas! – Oj Marijo!

U slavu Majke sviju nas! – Oj Marijo!

Slavimo ju s Anđeli,

Zapjevajmo veseli:

Zdravo, zdravo Majko Tekinska!

Zdravo, Slavo Petrovaradinska!

Od vieka Tebe odbra Bog

Za kćer, a Majku sina svog

lasku za petrovaradinskoga župnika 1866. godine da se svake godine na drugi dan Uskrsa iz župne crkve Sv. Jurja, gdje je bila zimi, nosi čudotvorna slika Snježne Gospe na Tekije. Slika se na Tekije nosi u popodnevnim satima, u svečanoj procesiji, a na svetkovinu Svete krunice (u listopadu) opet se svečano vraća u župnu crkvu. Budući da se tekijска crkva tijekom 1880. godine pa sve do ljeta 1881. godine obnavljala, svečano prenošenje čudotvorne slike obavljeno je o blagdanu Snježne Gospe i povodom obilježavanja završetka obnove kapele 4. kolovoza 1881. godine. Za tu je prigodu, kako je već rečeno, Okrugić i sastavio knjižicu o historijatu svetišta, a na temelju svojih ranijih tekstova, te je spjevao novu pjesmu koja će se za tu priliku pjevati u procesiji. Naime, ona koja se obično pjevala u procesiji (22 kitice) bila je prilagođena uskrsnom vremenu: *Veseli se Gospo i Majko Tekijska! / Raduj se toj slavi, Slavo Varadinska! / Aleluja, zdravo! Naša diko, slavo! / Veseli se danu ovom Majko mila, / K'o što si se u dan onaj veselila, / Kad uskrsla Sinka, vidi svog Jedinka! / Veseli se našoj uskrсноj radosti, / Gledeć skup taj silni bogoljubnih gosti, Što dodoše amo, tebe štovat samo!* Vidi J. PREDRAGOVIĆ, *Isusovci u Petrovaradinu 1693. – 1773.*, u: *Vrela i prinosi – Zbornik za povijest isusovačkoga reda u hrvatskim krajevima*, br. 9, Sarajevo, 1939., 19. (Predragović na navedenoj stranici među ostalim bilježi kako je i u njegovo vrijeme »pouzdanje i štovanje 'Tekijske Gospe' [...] živo i veliko«) te M. KLJAJIĆ, *Sveti Juraj u Petrovaradinu (1693-2003)*, Petrovaradin, 2004.

²⁵ M. Kljajić u prilog navedenom bilježi: »Okrugićevi su liturgijski i hodočasnički stihovi pisani za običan puk, jednostavnim riječima, koje je narod u njegovo vrijeme govorio. Melodije su pjevanje i lako zapamtljive.« Usp. *Znameniti Zemunci i Srijemci*, 35.

I mi Te majko hvalimo,
U ovom liku slavimo.

Jer kad podiže Turčin boj,
Ti vojske satire mu nebroj.

Izbavi čudesnom moći Tvom
Od turskog jarma mil' nam dom.

Tvoj od to doba puko glas,
Tuj sijnu jadnom ljudstvu spas.

S tog nebrojeni teku am',
S daleka u tvoj malen hram.

Obilan ali s dara svog,
Koj dieliš Ti i Tvoj sin Bog.

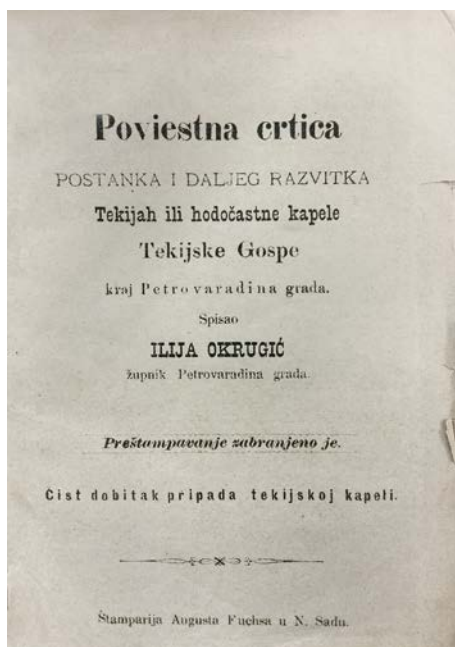
Tu dižu k Tebi srdca i klik,
Tvoj čudotvoran štiju lik.

Oj! Majko, Majko, pogledi nas,
I naš ponizan usliš' glas:

S veseljem srdca goru nam,
Tvoj obnovljen gledeć hram.

Hram taj ukrasni milodar,
I viernih Tebi srdca žar.

Ta to čuveno još ne bi.
Da kog god odbi Majko Ti. (...)

Naslovnica brošure petrovaradinskoga župnika Ilije Okrugića nastale u povodu obnove tekijske kapele posvećene Snježnoj Gospi 1881. godine

Ta je Okrugićeva knjižica vrijedan i važan izvor koji govori o Gospi Tekijskoj. S obzirom na način na koji je pisana, predstavlja ponajprije literarni izvor koji počiva na dokumentarnim izvorima, ali odnos prema njima nije izražen na način na koji bismo to danas očekivali, iz perspektive moderne znanosti. Način na koji je Okrugić oblikovao svoju knjižicu uvjetovan je, kako smo već naglasili, namjenom i svrhom njezinom koja je bila promovirati i proširivati kult Gospe Snježne i njezina tekijско-ga svetišta, potaknuti pučku pobožnost prema njoj i obilježiti važan javni događaj prijena čudotvorne Gospine slike o blagdanu Gospe Snježne 1881. godine u obnovljeno svetište. Ne treba zaboraviti da je Okrugić najprije književnik i kulturni radnik, a tek onda povjesničar i etnograf pa u tom duhu valja čitati i taj njegov tekst. Strpljiv i znatiželjan istraživač, a što je već brojna sekundarna literatura, navedena i u podnožnim napomenama ovoga rada, pokazala, u mogućnosti je preko Okrugićeva literarnoga izvora, koji on u duhu svoga vremena naziva *poviestnim*, rekonstrukcijom doći i do primarnih historiografskih izvora od kojih uvijek sve počinje u ozbiljnim znanstvenim proučavanjima svake problematike.

2. Tekijska Snježna Gospa kod Petrovaradina Velimira Deželića starijeg

Gospu je Tekijsku opjevao i hrvatski književnik, romanopisac i pjesnik Velimir Deželić stariji (1864. –1941.). Pjesma pod nazivom *Tekijska Snježna Gospa*

kod Petrovaradina uvrštena je u zbirku marijanskih pjesama *Kraljica Hrvata* objelodanjenu u nakladi Hrvatskoga književnoga društva sv. Jeronima 1936. godine²⁶, u okrilju kojega je 2014. godine, a u povodu 150. obljetnice Deželićeva rođenja objelodanjen i pretisak te zbirke. Pjesma je, prema riječima Hrvojkje Mihanović Salopek u radu *Duhovno pjesništvo Velimira Deželića starijeg*, napisana u stilu kraće Šenoine povjestice.²⁷ Sastoji se od deset dvanaesteračkih katrena kroz koje autor progovara o povijesnom postanku svetišta *bijele Gospe* vezanom uz pobjedu Eugena Savojskoga nad turskom vojskom kod Perovradina, na blagdan Gospe Snježne 5. kolovoza 1716. godine. Pjesmu donosimo u cijelosti jer su, kako smo već ranije utvrdili, književni tekstovi o Gospi Tekijskoj, osim onih iz pera Ilije Okrugića, vrlo rijetki te da bismo pokazali kako se i oni oslanjaju na podatke posredovane Okrugićevim tekstovima. U Deželićevoj je *povjestici* moguće prepoznati niz slika iz Okrugićeve brošurice *Poviestne crtice postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovaradina grada*, čime se potvrđuje njezina dokumentarna vrijednost, koju ističe i H. Mihanović-Salopek: »U pjesničkom vihoru nemirnih ratnih slika Deželić ističe povijesni prikaz Gospe kao pobjednice i pomoćnice kršćanske vojske.«²⁸

*Tekijska Snježna Gospa
kod Petrovaradina*

Divlje buči vihor, krv se vrela toči.
Top za topom grmi, blistaju handžari
I pucaju diljke... Sklapaju se oči.
A tisuću ljudi iz rana krvari.

²⁶ V. DEŽELIĆ, st., *Kraljica Hrvata. Pjesme*, Jeronimska knjižnica (uređuje dr. Josip Andrić), Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima (knjiga 479, 46 str. + sadržaj; ilustracije uz pjesme izradio Vladimir Kirin; naslovnicu izradio Kamilo Ružička). Knjižica je podijeljena u dva dijela. U prvom se dijelu, uz pjesmu posvećenu Tekijskoj Gospi, nalaze i pjesme: *Majka Božja Bistrička*, *Majka Božja Remetska*, *Majka Božja na Trškom vrhu*, *Majka Božja od Kamenitih vrata*, *Kraljica Hrvata na Sljemenu*, *Kutjevačka Majka Božja*, *Majka Božja Gorska (kod Lobora)*, *Majka Božja od Krasna*, *Majka Božja Trsatska*, *Naša Gospa Sinjska*, *Majka Božja od utjebe (na otoku Dobri)*, *Gospa od Pojišana (kod Splita)*, *Gospa od ružarija (na Blatu na Korčuli)*, *Kraljici Svete krunice*, *Kraljice Svete krunice, budi nam spas!*, *Gospa od Škrpjela (kod Perasta)*, *Majka Božja Olovska (u Bosni)*, dok su u drugom dijelu, uz zaključni tekst *Najnovija lirika dra Velimira Deželića St.* svoje mjesto pronašle pjesme *Majka Božja Lurdska*, *Ave Maria*, *Magnificat*, *U crnim danima*, *Marijina slava*, *Spomeni se*.

²⁷ H. MIHANOVIĆ-SALOPEK, *Duhovno pjesništvo Velimira Deželića starijeg*, u: *Kroatologija* 6(2015.)1-2, 183.

²⁸ *Isto*.

Uz urlike grozne lešovi se gaze,
Padaju mrtvaci, usred ljutog boja,
A nemani gordi kano zmije plaze :
Eugen Savojski, gdje je sablja tvoja!?

Eugene svijetli, zar ne vidiš crne
Kreljuti nad sobom i te oči plamne,
Što žedaju krvi? ... Zar ti zvijezda trne
U bezdane vječne, očajne i tamne?

Eugen Savojski! Što to dižeš čelo?
Zar ne čutiš na njem leden cjelov smrti?
Nevidljiva ruka već ti hvata tijelo,
Oko tebe kolo vrzino se vrti.

Naprijed u boj srni! Kano junak gini!
Nek života konac pjesma slave zlati.
Gledaj mrijuć zvijezdu svoju u visini,
Od kolijevke što te tako sjajno prati.

Al ti mirno stojiš... Što ti ruka hvata?
Ne hvata se sablje, već krunice svete.
Ne paziš na crnih gavranova jata,
Bijele tvoje misli k bijeloj Gospi lete.

Putevi su mračni, viteže moj stari,
A ti vedro stojiš, smješkaš se sred boja,
Od milinja svetog lice ti se žari :
»Uzdajem se u Te, Pomoćnice moja!«

I po polju ravnom stupala je žena,
Silnija od vojske usred strašnog boja.
Orila je himnom divno vaselena :
»Eugen Savojski, pobjeda je tvoja!«

Osmanlije bježe, kršćani ih gone
 Ko osvetni oluj b'jesnijeh orkana,
 A nad morem krvi zlatno sunce tone
 Kao pečat zlatni velikoga dana.

Plemeniti vitez kleči pred oltarom
 Za pobjedom slavnom iza strašnog boja
 I ponizno šapće srca punim žarom :
 »O Tekijska Gospo, pobjeda je tvoja!«

Naslovnica zbirke marijanskih pjesama Velimira Deželića starijeg u kojoj se na 16. i 17. stranici nalazi pjesma posvećena Gospi Tekijskoj

3. *Crtica o Gospi Tekijskoj u Zaključnim vezama sestrične princa Eugena od Savoje i Pijemonta* Jasne Horvat

Suvremena hrvatska književnica i autorica brojnih tzv. novopovijesnih romana (romana-leksikona), Osječanka Jasna Horvat,²⁹ prepoznatljiva po spi-

²⁹ Više o autorici: <http://dhk.hr/clanovi-drustva/detaljnije/jasna-horvat>; http://www.jasnahorvat.com/frame_1.php?article=13102014232832.

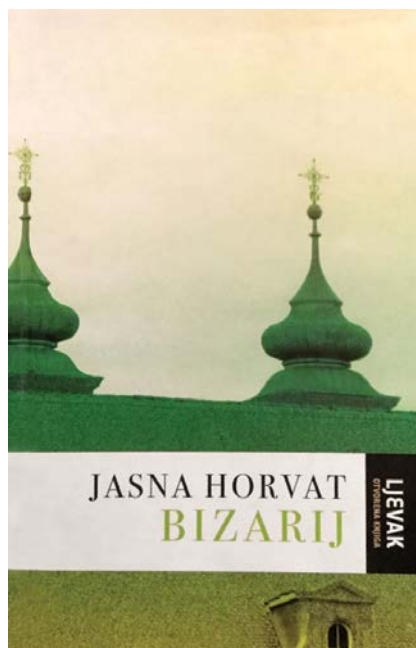
sateljskoj poetici koja znanstveni diskurs preobražava u književnoumjetnički, u svom romanu *Bizarij* iz 2009. godine dotiče se i motiva Tekijske Snježne Gospe. U drugom dijelu romana, podnaslovljenom *Nezavisne veze*, u poglavlju u kojem priča priču o princu i vojskovođi Eugenu Savojskom pod nazivom *Zaključne veze sestrične princa Eugena od Savoje i Pijemonta* opisuje pobjedu njegove vojske nad Turcima pod Petrovaradinom 1716. godine s mnogo dokumentarnih detalja (primjerice, petrovaradinsku bitku naziva *brzopoteznim Varadinskim ratom*, navodi kako je u boju sudjelovalo 200 000 turskih vojnika predvođenih velikim vezirom Damadom Ali-pašom te da je kršćanska vojska pod vodstvom Eugena Savojskog bila sastavljena od 70 000 vojnika i 8000 pripadnika Petrovaradinskoga garnizona itd.). Također, ne izostavlja ni čudotvorno posredništvo Gospe Tekijske u tom boju. Priču, kao refleksiju, stavlja u usta Eugenove neimenovane sestrične iako dolazi iz perspektive grofa Maksimilijana Gosseau de Heneffa, pukovnika austrijske carske vojske i najvjerojatnije jednoga od glavnih projektanata osječke Tvrđe, koji je sudjelovao i u izgradnji Petrovaradinske tvrđave:

»Sjećao se tek da se bitka dogodila posve iznenadno i narušila uvjerenost da je Eugen Savojski kreatura, prikaza zbog koje će Turci opkoliti Petrovaradin... Sve je ostalo prečuo. Strah ga je u jednom času potpuno izmijenio. Zaboravio je noć između 4. i 5. kolovoza u kojoj se Savojski odlučio za napad, kao i Eugenovu uvjerenost u pomoć Snježne Gospe, prisutnu od ponoći, već na samom početku Gospina dana. Oluju, snijeg i hladnoću poslala im je Gospa. Eugen se prekrizio. Križajući se, zavjetovao se da će, ako preživi, na tome mjestu podignuti kapelicu i svetište. Naviknut nedostatke pretvarati u prednost, iskoristio je oluju. Prikrao se Turcima i u četiri sata žestoka okršaja bitka je bila okončana. Poginulih je bilo previše... samo Turaka više od 30 000. Od pogleda na brojna tjelesa Maksimilijanu se u jednom času prošlost zamijenila za budućnost. Umanjene budućnosti, istoga časa izgubio je doticaj sa svojom vječnosti. Krivo je upamtio istinite događaje. Odbijao ih je prihvatiti činjenično čak i kada bi ih iščitavao u godišnjim kronikama. Ustrajno je odricao navode po kojima je *5. kolovoza, uz veliku hladnoću i grmljavinsko nevrijeme, princ od Savoje neprijatelja svladao u bitki kod Petrovaradina (započetoj u 7 i završenoj u 11 sati) i potom hladne glave i mirne ruke, u šatoru smrtno ranjena Vezira prionuo sastavljanju izvješća Bečkom dvoru...*«³⁰

Tek kratko, a neizostavno spominjanje Gospe Tekijske uz ime princa Eugena Savojskog i njegovu pobjedu nad Turcima pod Petrovaradinom, omogućuje uspostavljanje veze s tekstovima Ilije Okrugića. *Eugenovu uvjerenost u pomoć Snježne Gospe* iz Horvatičina teksta korespondira s Okrugićevom ocjenom izre-

³⁰ J. HORVAT, *Bizarij*, Zagreb, 2009., 260.-261.

čenom u *Poviestnim crticama* 1881. godine da je Savojski bio *bogobojazan i dobar kršćanin*, dok rečenica u kojoj se kaže da je *oluju, snijeg i hladnoću* poslala Gospa priziva poglavlje iz Okrugičeve *Ružice zlamenite* naslovljeno *Nješto o Svetkovini B. D. Marije od Sniega* u kojem se tumači postanak naziva blagdana Gospe Snježne preko legende o snijegu koji je 5. kolovoza 365. godine, kao odgovor na molbu pobožnih supružnika Majci Božjoj, prekrio dio Rimaimenom Eskvilin.

Naslovnica romana J. Horvat *Bizarij* u drugom dijelu kojega se (*Nezavisne veze*) nalazi priča *Zaključne veze sestrične princa Eugena od Savoje i Pijemonta* (str. 253.-271.) s motivima o Gospi Tekijskoj

4. Nekoliko zaključnih misli

U izloženom je tekstu, a u skladu s postavljenim zadatkom da se svratiti pozornost na literarne izvore u užem i širem smislu koji se bave temom Gospe Tekijske, bilo da je riječ o istoimenom svetištu ili duhovnom fenomenu, dan pregled tekstova troje hrvatskih autora u protegu od druge polovice 19. do 21. stoljeća. Odabrani su tekstovi književnika i srijemskog preporoditelja Ilije Okrugića Srijemca, književnika Velimira Deželića starijeg te suvremene hrvatske književnice Jasne Horvat. Temeljne je tekstove o tekijskome svetištu i Snježnoj Gospi ispisao Ilija Okrugić Srijemac, dugogodišnji petrovaradinski župnik i upravitelj Gospina svetišta u Tekijama. On je svojim hodočasničkim molitvenikom iz 1858. godine *Ružica zlamenita oddišuća neuvehlím mirisom spasonosnih naputaka, molitavah i pjesmicah za bogoljubne hodočastnike putujuće Gospi Tekijskoj* i brošuroum objelo-

danjenom u povodu obnove kapele Gospe Tekijske 1881. godine *Poviestna crtica postanka i daljeg razvitka Tekijah ili hodočastne kapele Tekijske Gospe kraj Petrovogradina grada*, ali i brojnim pjesmama prigodnicama koje se i danas pjevaju u tom svetištu, udario temelje širenju kulta Majke Božje Tekijske. Iz pregleda koji smo dali može se zaključiti kako je utjecaje Okrugićevih tekstova o Gospi Tekijskoj moguće pratiti i kod V. Deželića starijeg i kod J. Horvat, čije je pismo na taj način postalo literarnim izvorom u širem smislu o Gospi Tekijskoj.